

LOPPURAPORTTI

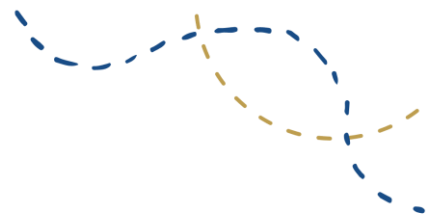
Kanteenmaan kiertotalousklusteri VN/3266/2021

Sisällys

1. Tiivistelmä	3
2. Hankkeen tausta ja tavoitteet	3
3. Hankkeen osapuolet ja menetelmät	5
4. Hankkeen tulokset	6
4.1. Hankkeen tavoitteiden ja suunniteltujen tulosten toteutuminen	6
4.2. Poikkeamat verrattuna suunnitelmiin.....	6
4.3. Poikkeamien syyt.....	6
5. Hankkeen vaikuttavuus/vaikutukset	7
5.1. Hankkeen positiivinen ja negatiivinen vaikuttavuus alan kehittymiseksi	7
5.2. Muut vaikutukset (positiiviset ja negatiiviset).....	7
6. Viestinnän toteutuminen ja tulokset.....	7
6.1. Viestinnän pääasiallinen sisältö, määrä, laatu, kohderyhmät.....	7
6.2. Arvio viestinnän onnistumisesta, viestintäsuunnitelman toteutumisesta	8
7. Tulosten kestävyys ja hyödyntäminen	8
7.1. Arvio tulosten kestävydestä ja konkreettisuudesta ja siihen liittyvistä riskeistä.....	8
7.2. Ehdotukset hankkeen tulosten hyödyntämiseksi, ml. liiketaloudelliset ja lainsäädännölliset näkökohdat	8
8. Talousraportti	8
8.1. Budjetin ja rahoitussuunnitelman toteutuminen ja esiin nousseet ongelmat	9
9. Suositukset tulevia hankkeita ja ohjelmia varten	9
9.1. Esiin nousseet jatkohankkeita koskevat ideat ja tarpeet	9
9.2. Mitä vastaavissa hankkeissa tulisi välttää, mitä suositellaan	9
10. Johtopäätökset /Yhteenvedo hankkeesta ja päätuloksista.....	9
11. Lähteet	11

1. Tiivistelmä

Punkalaitumen kunta on saanut ympäristöministeriön myöntämää valtionavustusta hankkeelle ”Kanteenmaan kiertotalousklusteri”. Hankeaika oli 1.5.2021-31.11.2022. Avustuksen määrä oli 70 prosenttia koko hankkeen kustannuksista (maksimissaan 42 175,00 euroa).

Kanteenmaan kiertotalousklusteriverkosto- ja kokeiluhankkeen ensimmäisenä tavoitteena oli luoda Punkalaitumen Kanteenmaalle toimijaverkosto, johon kuuluisi alueella jo toimivat yritykset, lähialueen maatalousyrittäjät, alan yhdistykset sekä kiertotaloudesta kiinnostuneet kuntalaiset. Toisena tavoitteena oli käynnistää vuoropuhelu kunnan ja alueen maatalousyrittäjien kanssa kunnan ilmasto-tavoitteista.

Hankkeen aikana pystyttiin yhteen saattamaan alueelle sijoittuvien yritysten vastuuhenkilöitä, mutta vuoropuhelu maatalousyrittäjien kanssa jäi ohueksi. Myös uusien yritysten kontaktoiminen jäi vähäiseksi sillä henkilöstöresurssi ko. tehtävään oli alimitoitettu.

Kanteenmaan klusteri jatkuu hankkeen jälkeen ja seuraavassa vaiheessa käynnistetään alueella osayleiskaavan laadinta ja kaavoitustyöhön tullaan ottamaan mukaan verkoston toimijoita, jotta tuleva kaava on mahdollisimman tarkoituksenmukainen myös yritystoimintaa ajatellen.

2. Hankkeen tausta ja tavoitteet

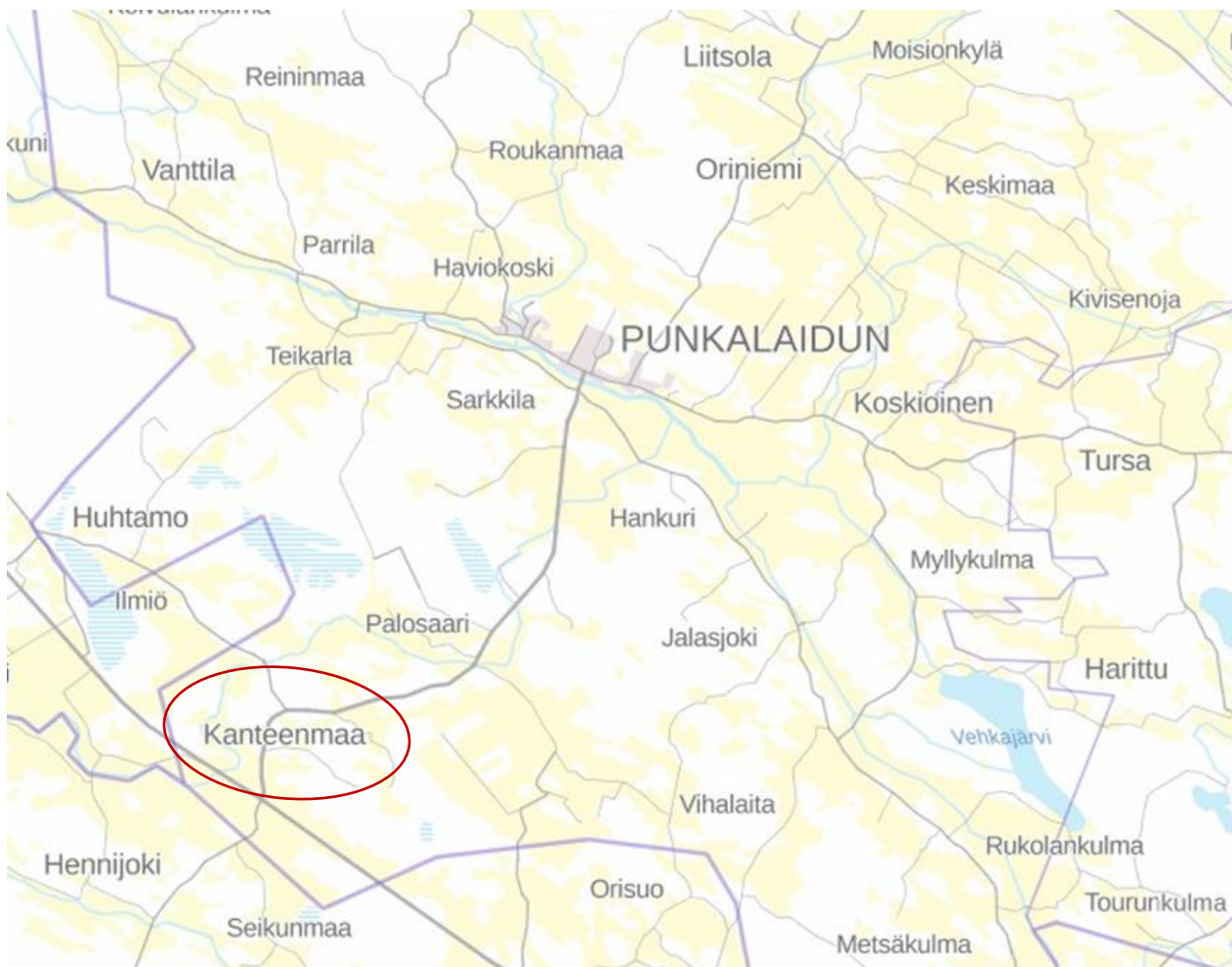
Kanteenmaan kylä sijaitsee Punkalaitumen kunnassa noin kymmenen kilometrin päässä keskustajamasta lounaaseen. Kuvassa 1 on esitetty Kanteenmaan sijainti kartalla. Kanteenmaa rajoittuu lounaassa valtatie kahteen, lännessä Huittisten kaupunkiin, idässä ja pohjoisessa suoalueisiin. Sijainti neljän maakunnan (Pirkanmaa, Satakunta, Varsinais-Suomi ja Kanta-Häme) laidalla - valtatie varrella - avaa näkymiä moneen suuntaan ja mahdollistaa ylikunnallisten toimijoiden sijoittumisen alueelle.

Alueen potentiaali on tiedostettu kunnassa, ja alueelle jo sijoittunut BioAuroran rakenteilla oleva bio-kaasulaitos antaa osviittaa siihen, minkälaista yritystoimintaa alueelle ensisijaisesti halutaan. Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 alue on merkitty kaavamerkinnällä mk-1, joka tarkoittaa maaseutuelinkeinojen kehittämisen kohdealuetta, johon kohdistuu maakunnallisesti merkittäviä elinkeinoihin liittyviä alueidenkäytön kehittämistarpeita. Maakuntakaavassa on erikseen mainittu Kanteenmaasta seuraavasti: ”*Punkalaitumella Kanteenmaantien ja valtatie 2 risteysalueen sekä Isosuon ja Arkkuinsuon muodostaman alueen suunnittelussa tulee tukea alueen kehittymistä energiaomavaraisuuden*

sekä biotalouden elinkeinojen vyöhykkeenä” (Pirkanmaan maakuntakaava 2040). Osayleis- tai asemakaavaa alueella ei vielä ole.

Hankkeen tavoitteena oli saattaa yhteen tahot, jotka ovat kiinnostuneita Kanteenmaan kehittämisestä kiertotalouden ja ”Green Deal”-hengessä. Myös alueen maatalousyrittäjien kontaktointi ja vuoropuhelu heidän kanssaan siitä, miten he voisivat sitoutua kunnan ilmastotavoitteisiin, oli hankkeen tavoitteena.

Kuva 1. Kanteenmaan kylän sijoittuminen Punkalaitumella (Maanmittauslaitos)

3. Hankkeen osapuolet ja menetelmät

Hankkeen osapuolina ovat kunnan lisäksi olleet ne yritykset, jotka jo toimivat alueella tai suunnittelevat alueelle sijoittumista. Osallistamisen myötä myös kuntalaisia voidaan pitää hankkeen osallisina. Kuvassa kaksi on hankkeeseen liittyneitä henkilöitä kuvattuna Kanteenmaassa toukokuussa 2021 rakenteilla olevan biokaasulaitoksen edessä.

Kuva 2. Hankkeeseen liittyneitä henkilöitä: Tapio Potila (Ilmatar Windpower), Tuija Ojala (Punkalaitumen kunta), Juha Kouvo (Iso-Kouvon tila Oy), Eero Tilsala (BioAurora Oy), Satu Alajärvi (Punkalaitumen kunta) ja Aki Mikkola (Punkalaitumen kunta)

Hankesuunnitelman mukaisesti hankkeessa on käytetty osallistavia menetelmiä muun muassa kehittämällä hankkeelle interaktiiviset kotisivut (<https://www.kanteenmaankiertotalousklusteri.fi/>), pitämällä kaikille avoin tiedotustilaisuus 22.6.2021 sekä tarjottu maatalousyrittäjille mahdollisuutta tiloilla tapahtuvaan energianeuvontaan (elokuu 2022).

4. Hankkeen tulokset

4.1. Hankkeen tavoitteiden ja suunniteltujen tulosten toteutuminen

- yhteistyöyritysten kanssa käydyt neuvottelut ja keskustelut
- synergiaetuja yritysten välillä mm. rakentamiseen liittyen
- tilakäynti kahdessa maatalousyrietyksessä energiatehokkuusasioissa
- avoin tiedotustilaisuus 22.6.2021, paikalla 41 henkilöä sekä median edustajia
- verkkopalvelun suunnittelu ja toteutus, hankkeen kotisivut julkaistiin 9.11.2021, vierailijoita sivuilla vuonna 2021 180 kpl ja vuonna 2022 456 kpl
- hankkeen Instagram-tili (81 seuraajaa)
- klusterin logon suunnittelu, äänestys Internetissä
- viestintäsuunnitelman laadinta
- Kanteenmaan alueen näkyvyyden lisääminen (lehtijutut Punkalaitumen Sanomissa, Loimaan lehdessä, Pirkanmaan Yrittäjät-lehdessä)

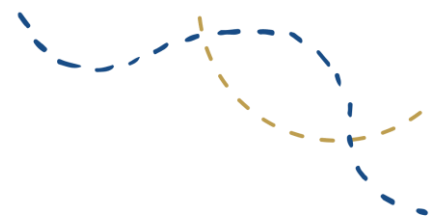
4.2. Poikkeamat verrattuna suunnitelmiin

Hankesuunnitelmassa esitetty tavoite: ”*Verkostoon etsitään aktiivisesti uusia toimijoita bio-, energia- ja kiertotaloussektoreilta*” ei toteutunut odotusten mukaisesti. Hankkeelle ei palkattu työntekijää, vaan ”hankevetureina” toimivat oman työnsä ohella kunnanjohtaja, tekninen johtaja, elinvoimaluotsi ja markkinointisihteeri. Uusien yritysehdoikkaiden kontaktointi ja jatkoneuvottelujen järjestäminen olisi arvioituna ollut lähes yhden henkilön työpanos vähintään 2–3 kuukauden ajan.

Hankehakemuksessa esitetty tavoite: ”*Yritysyhteistyön tavoitteena on maatalouden hiilijalanjäljen pienentäminen löytämällä läheltä uusia käyttötapoja lannalle, lietteelle ja biomassalle sekä vastavuoroisesti hyödyntämään alueen yrittäjien tuotteita maataloudessa*”. Tavoite ei ehtinyt toteutumaan hankeaikana sillä esim. biokaasulaitoksen käyttöönotto viivästyi, eikä tuotantoa päästy aloittamaan.

4.3. Poikkeamien syyt

Hankesuunnitelmasta poikkeamisen syyt ovat edellä esitetysti henkilöstöresurssi sekä yhden yrityksen investoinnin viivästyminen. Tavoitteet täyttyivät osittain mutta ei suunnitellussa laajuudessa.

5. Hankkeen vaikuttavuus/vaikutukset

5.1. Hankkeen positiivinen ja negatiivinen vaikuttavuus alan kehittämiseksi

Hankkeella ei ole merkittäviä vaikutuksia tai vaikuttavuutta kiertotalouteen kansallisella tasolla mutta se oli lähtösysäys Punkalaitumen kunnalle kehittää Kanteenmaan aluetta. Hankkeella pystyttiin myös laajentamaan yleistä tietoisuutta bio- ja kiertotalouden liiketoimintamahdollisuuksista ja niiden vaikutuksista mm. kasvihuonekaasupäästöihin.

5.2. Muut vaikutukset (positiiviset ja negatiiviset)

Kanteenmaalle suunniteltu "kiertotalouspuisto" peilaa jo olemassa oleviin, vastaaviin alueisiin. Esimerkiksi Nokian kaupungin ECO3- alue (<https://eco3.fi/>) ja Vaasan alueella toimiva Energyvaasa (<https://www.vaasa.fi/energyvaasa-fi/>) ovat hyviä esimerkkejä toimivista ratkaisuista, joista Punkalaitumen kunnan kannattaa ottaa mallia – toki kunnan mittakaava ja lähtökohdat huomioiden.

Kanteenmaan kiertotalousklusterihankkeella on ollut käytännönläheinen tulokulma yritys- ja yhteisöyhteistyön kehittämiseen. Tätä toimintamallia on hyvä jatkaa ja se on myös monistettavissa muihin kuntiin. Erityistä kiitosta kunta on saanut siitä, kuinka nopeaa ja sujuvaa on kunnan toiminta. Tähän on osaltaan auttanut verkostoituminen, kun on tultu tutuksi, niin yhteydenoton ja tiedonkulun kynnys on poistunut.

Yhtenä positiivisena seikkana voidaan nostaa kuntalaisten osallistamisen, jolloin pystyttiin avaamaan suora keskusteluyhteys kuntalaisten ja yritysten välille, jolloin moniin kuntalaisia askarruttaviin asioihin saatiin vastaus heti, eikä esimerkiksi vasta ympäristölupavaiheessa.

6. Viestinnän toteutuminen ja tulokset

6.1. Viestinnän pääasiallinen sisältö, määrä, laatu, kohderyhmät

Hankesuunnitelman mukaisesti hankkeelle toteutettiin viestintäsuunnitelma ja brändi. Brändin tarkoituksena on korostaa alueen potentiaalia bio- ja kiertotalouden yritystoimintaan.

Viestinnän tavoitteena oli tarjota valitulle kohderyhmälle - alueella jo toimivat yritykset, lähialueen maatalousyrittäjät, alan yhdistykset, kiinnostuneet kuntalaiset - tietoa kiertotaloudesta, klusterihankkeesta ja sen etenemisestä sekä yleisesti energiatehokkaista toimenpiteistä. Viestintää toteutettiin niin some-alustoilla (kotisivut, Instagram, Facebook) kuin myös ilmoituksina paikallislehdissä (kaksi

ilmoitusta) sekä lehtiartikkeleina (Punkalaitumen Sanomat, Loimaan lehti, Pirkanmaan Yrittäjät-lehti).

Jatkossa Klusterisivuston aihepiiriä tullaan laajentamaan ja hyödyntämään sitä tiedostuskanavana Kanteenmaan alueen kehittämisessä.

6.2. Arvio viestinnän onnistumisesta, viestintäsuunnitelman toteutumisesta

Hankkeen aikana löydettiin ne tiedostuskanavat, joita Kanteenmaan Kiertotalousklusterin kannattaa jatkossa hyödyntää eli klusterin kotisivut ja Instagram. Viestintäsuunnitelmaa on jatkossa vaivatonta hyödyntää, koska suunnitelmassa on esitetty mm. hankkeen visuaalisia ratkaisuja. Tulevaisuudessa viestintä on myös sujuvaa, kun kohderyhmää voidaan entisestään täsmentää hankkeesta saatujen kokemusten perusteella.

7. Tulosten kestävyys ja hyödyntäminen

7.1. Arvio tulosten kestävydestä ja konkreettisuudesta ja siihen liittyvistä riskeistä

Hankkeen tulokset olivat paikalliset ja tulevaisuuteen painottuvat. Konkreettisia tuloksia kiertotalouden toteutumisesta ja ilmastohyödyistä saadaan vasta kun alueelle sijoittuneiden yritysten toiminta käynnistyy.

Osa mahdollisista yritysten toimintaa haittaavista riskeistä tuli esiin jo hankkeen aikana, kuten esimerkiksi rahoitukseen liittyvät viivästykset ja energiatuotantoratkaisujen mullistuminen, joka aiheuttaa alan ”ylikuumenemista” ja sitä kautta ongelmia muun muassa materiaalihankintoihin.

7.2. Ehdotukset hankkeen tulosten hyödyntämiseksi, ml. liiketaloudelliset ja lainsäädännölliset näkökohdat

Vaikka YM:n tukemana hanke päättyy, jatkaa kunta edelleen Kanteenmaan Kiertotalousklusterin parissa. Hankkeesta saatu kokemus osoittaa, että n. 1,5 vuoden hankeaika ei ole riittävä tämänkaltaiselle hankkeelle. Hankkeen edetessä on todennäköistä, että monistettavissa olevia hankeideoita on tulossa.

8. Talousraportti

Talousraportti (maksatushakemus) on esitetty liitteessä nro 1.

8.1. Budjetin ja rahoitussuunnitelman toteutuminen ja esiin nousseet ongelmat

Aiemmin mainitut, henkilöstöresurssointiin liittyneet haasteet, esiintyvät myös budjetoinnissa. Hankkeelle nimetyn henkilön siirtyessä toisiin tehtäviin aiheutti sen, että tämä työpanos hankkeelle jäi käytännössä kokonaan toteutumatta toisena hankevuonna.

9. Suositukset tulevia hankkeita ja ohjelmia varten

9.1. Esiin nousseet jatkohankkeita koskevat ideat ja tarpeet

Kanteenmaan kiertotalousklusteri jatkaa olemassaoloaan, vaikka itse hanke päättyy 11/2022. Jatkossa tullaan keskittymään enemmän yritys- ja viranomaisyhteistyöhön, kehittäen samalla koko Kanteenmaan aluetta. Alueelle tullaan laatimaan kiertotaloushenkinen osayleiskaava vuonna 2023 ja suunnitelmia vesihuollon laajentamisesta alueelle on jo mietitty uuden vedenottamon rakentamisen yhteydessä.

9.2. Mitä vastaavissa hankkeissa tulisi välttää, mitä suositellaan

Vastaavissa hankkeissa tulee tarkoin miettiä hankkeen henkilöstöresurssi. Mikäli hankkeessa hyödynnetään kunnan omaa henkilöstöresurssia, tulisi hankkeelle resursoida riittävästi työaika, jotta asetetut tavoitteet saavutetaan. Parhain vaihtoehto on palkata hankkeelle oma työntekijä, mutta asiantuntevan ja toimeliaan henkilön rekrytointi määräaikaiseen työsuhteeseen voi olla haastavaa.

10. Johtopäätökset /Yhteenvedo hankkeesta ja päätuloksista

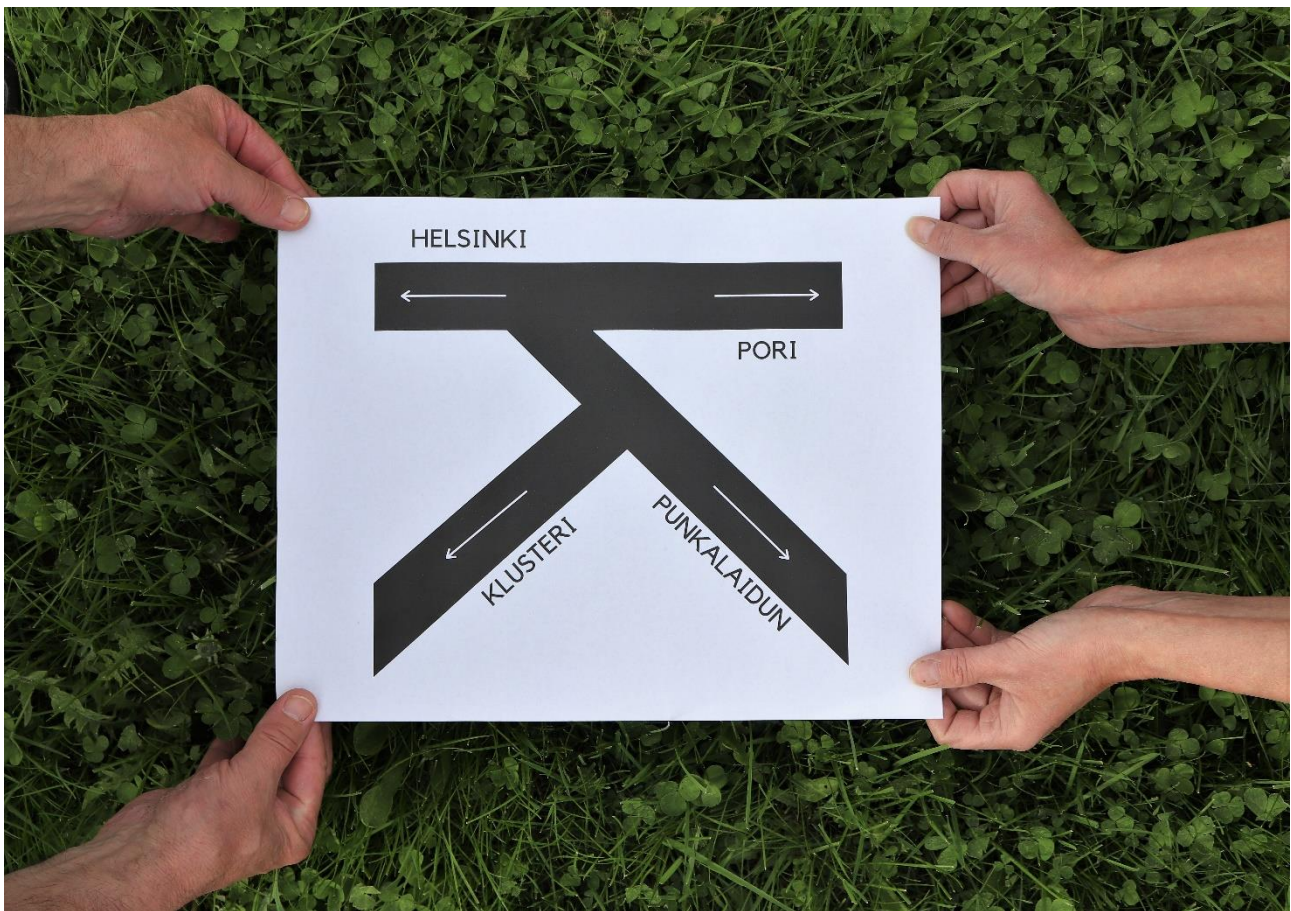
Kanteenmaan kiertotalousklusterin keskeisempänä tuloksena voidaan pitää avointa ja luottamuksellista yhteydenpitoa verkoston toimijoiden kesken. Hanke osoittaa, että avoimella asenteella ja välittömällä vuorovaikutuksella yritysten ja kuntalaisten kanssa, kunta pääsee parhaaseen lopputulokseen. Tämän tiedostaen tulisi kunnan jatkossakin panostaa riittävästi kuntalaisten osallistamiseen face-to-face. Klusterin perusajatus verkostoitumisesta kannattaa ottaa mukaan myös jatkotoimissa, luoda me-henki, joka Punkalaitumen kunnan kaltaisissa pienissä kunnissa on vielä olemassa, mutta se vaatii tosin keuhaleeseen puhaltamista.

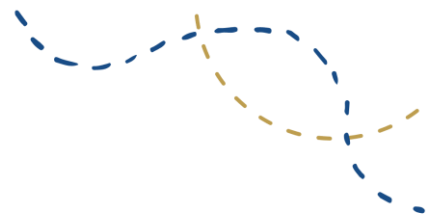
Kunnan suurin ilmastokumppani on kunnan maatalousyrittäjät, sillä maatalouden kasvihuonepäästöt vuodelta 2021 on 44 %:a kunnan kokonaispäästöistä (SYKE 2022). Toisaalta maankäyttösektori on myös merkittävä hiilinielu (maa- ja metsätalousministeriö). Tässä hankkeessa maatalousyrittäjien

neuvonta energiatehokkuusasioissa ei yltänyt sille asetettuihin tavoitteisiin, mutta jatkossa tulisi selvittää, onko muita tapoja millä kunta voisi edesauttaa MT-yrittäjiä ilmasto- ja energiatehokkuushaasteissa.

Punkalaitumella puhutaan Kanteenmaan kirouksesta (mm. Punkalaitumen Sanomat). Kanteenmaan kiertotalousklusterihanke todisti, että Kanteenmaan kirous on joko poistunut alueelta tai on hyväntuulisempaa alalajia, tuoden mukavaa ”pöhinää” alueelle.

11. Lähteet

Maa- ja metsätalousministeriö. Ilmastokestävä maatalous. <https://mmm.fi/maankayttosektorin-ilmastosuunnitelma/ilmastokestava-maatalous>. Haettu 25.11.2022.

Pirkanmaan liitto. Pirkanmaan maakuntakaava 2040. https://maakuntakaava2040.pirkanmaa.fi/sites/default/files/Maakuntakaava_2040_MKV_27032017_.pdf. Haettu 25.11.2022.

Suomen Ympäristökeskus. 2022. SYKE-kuntien ja alueiden KHK-päästöt. https://paastot.hiilineutraali-suomi.fi/#fi_kunta619. Haettu 25.11.2022.

Punkalaitumen Sanomat. Kanteenmaan kirous? Pääkirjoitus. <https://www.punkalaitumensanomat.fi/paakirjoitukset/22-05-2020-kanteenmaan-kirous->. Haettu 25.11.2022.

Liitteet

- liite nro 1 talousraportti (maksatushakemus)
- liite nro 2 pääkirjanote
- liite nro 3 toteuma 2022
- liite nro 4 esittelydiat
- liite nro 5 tuntiostat